

CONSTRUINT UN ECOSISTEMA EMPRENEDOR A ANDORRA

CONCLUSIONS DE LA COMISSIÓ DE TREBALL PER A LA IDENTIFICACIÓ DELS
PROBLEMES, REPTES I SOLUCIONS DE L'ATRACCIÓ D'EMPRESES A ANDORRA.

ÍNDEX

Contingut

1. Introducció	p.3
2. Què és un ecosistema emprenedor?	P.4
3. La importància de crear un ecosistema emprenedor a Andorra	p.7
4. Bases d'un ecosistema emprenedor	p.9
5. L'emprenedoria a Andorra	p.11
6. Propostes per millorar l'ecosistema emprenedor andorrà	p.13
7. Annex: <i>Case Study</i> d'Israel i Suècia	p.22

1. Introducció

ANDORRA HA ESTAT, TRADICIONALMENT, UN PAÍS D'EMPRENEDORS. L'economia andorrana, històricament basada en l'agricultura i la ramaderia, a mitjans del segle passat dona pas a una economia pròspera, sustentada en el comerç, el turisme i l'activitat financera.

La majoria de les principals empreses del país tenen l'origen en aquells emprenedors que amb esforç, creativitat, visió, lideratge i sacrifici, van apostar per l'emprenedoria i van generar la riquesa i prosperitat de que gaudeix el país avui en dia.

L'ESPERIT EMPRENEDOR HA ESTAT SEMPRE EN L'ADN ANDORRÀ i ha guiat el creixement econòmic del país.

A l'actualitat, l'obertura econòmica, la globalització, la irrupció de les noves tecnologies i models de negoci disruptius genera nous reptes per a l'economia andorrana, que passa a operar en un entorn global enormement competitiu.

El desenvolupament d'un ecosistema emprenedor que incentivi la creació d'empreses i de llocs de treball, és fonamental per superar aquests reptes i posar les bases del creixement econòmic del futur.

AMB LA FINALITAT DE FOMENTAR L'EMPREDORIA I POTENCIAR L'ECOSISTEMA EMPRENEDOR, es crea la Comissió de Treball per a la Identificació dels Problemes, Reptes i Solucions de l'Atracció d'Empreses a Andorra (la "Comissió de Treball").

La Comissió de Treball està formada per representants de la Cambra de Comerç d'Andorra, Govern d'Andorra, Iniciativa Actua, Crèdit Andorrà, Andorra Telecom, Incubadora NIU, NAOS, Ecotècnic i Emindset Law.

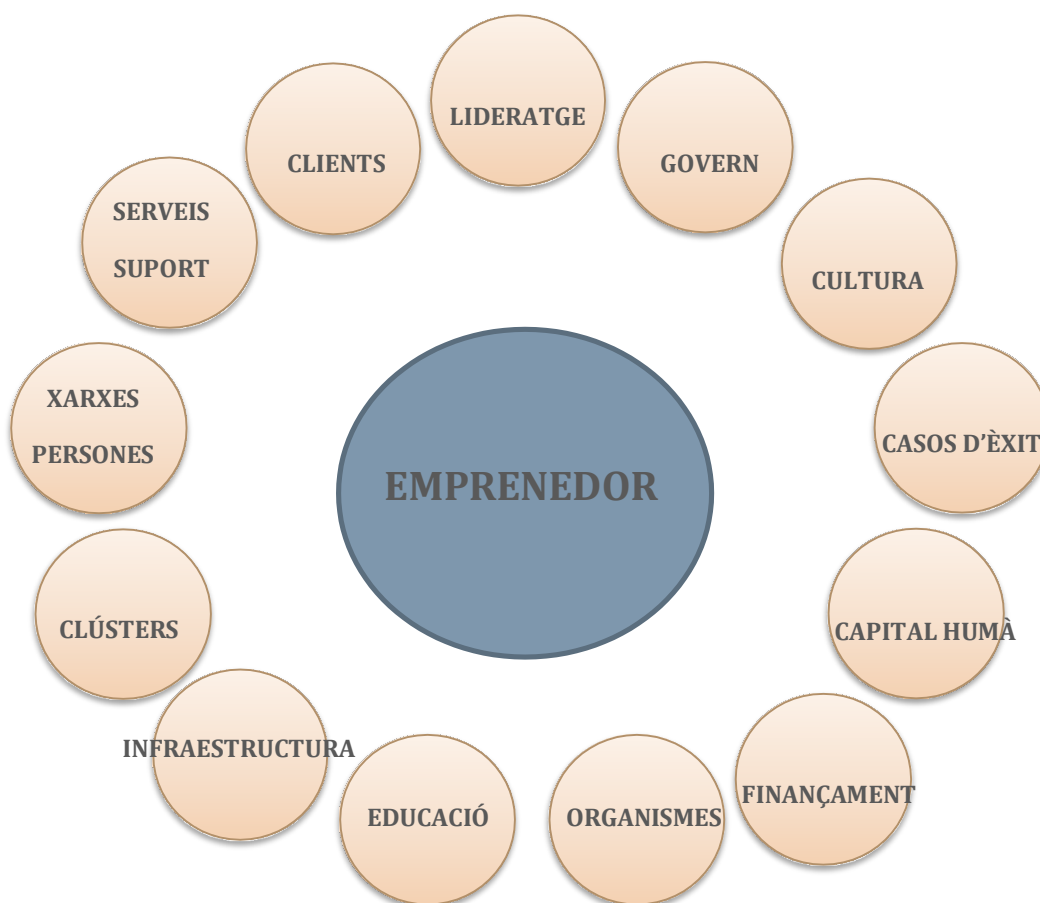
De les diferents sessions de la Comissió de Treball s'extreuen propostes transversals per tal de millorar l'ecosistema emprenedor, especialment en els àmbits de la formació, accés al finançament, simplificació i agilització de tràmits, promoció del país i seguretat jurídica.

L'ÀNIM DE LA COMISSIÓ DE TREBALL ÉS QUE S'EXECUTIN LES PROPOSTES per tal de millorar els factors vinculats a la creació i expansió de les empreses andorranes, s'apropi el sector públic i privat, s'agilitzi el procés d'obertura d'una empresa al país, es creï una cultura emprenedora i, en definitiu, es posin les bases per potenciar l'ecosistema emprenedor andorrà.

2. Què és un ecosistema emprendedor?

Un “**Ecosistema Emprendedor**” és una xarxa social, política i econòmica on interactuen diferents agents públics i privats (universitats, incubadores, acceleradores, inversors, institucions públiques i proveïdors, entre d’altres), en un ambient de col·laboració i d’intercanvi d’idees, informació, coneixements, habilitats, recursos i serveis, i que facilita la creació d’empreses amb alt potencial de creixement i de base innovadora.

Està integrat per tretze factors claus, quins són el lideratge, govern, cultura, casos d’èxit, capital humà, finançament, organismes, educació, infraestructura, clústers, xarxes de persones, serveis de suport a l’emprenedor i clients. Tots ells són fonamentals per impulsar l’emprenedoria i la innovació d’un país.

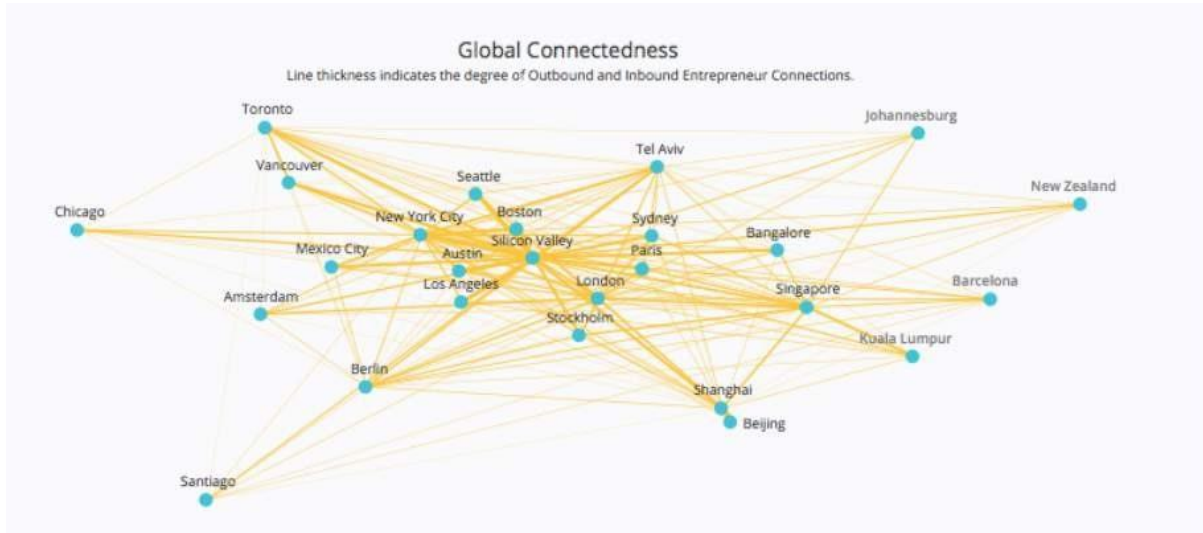
La interacció dels anteriors factors crea un ecosistema emprenedor, que és únic i depèn del comportament, costums socials, característiques i cultura de cada país.

A continuació es detallen els ecosistemes emprenedors de major referència a nivell mundial:

	Ranking		Performance	Funding	Market Reach	Talent	Startup Experience	Growth Index
Silicon Valley	1	0	1	1	1	2	1	4.2
New York City	2	0	3	2	3	7	4	4.5
London	3	▲ 3	4	4	2	10	5	4.8
Beijing	4	NEW	2	5	19	8	2	4.4
Boston	5	▼ -1	6	6	12	4	3	4.0
Tel Aviv	6	▼ -1	9	8	4	11	7	4.5
Berlin	7	▲ 2	7	9	6	5	10	4.6
Shanghai	8	NEW	8	3	10	9	13	5.5
Los Angeles	9	▼ -6	5	7	15	14	11	4.2
Seattle	10	▼ -2	12	13	14	3	6	4.5
Paris	11	0	14	14	9	16	8	4.2
Singapore	12	▼ -2	16	16	11	1	20	4.6
Austin	13	0	15	11	18	6	9	4.3
Stockholm	14	NEW	17	20	8	18	12	5.3
Vancouver	15	▲ 3	19	19	7	15	15	4.3
Toronto	16	▲ 1	18	12	5	20	18	4.7
Sydney	17	▼ -1	20	10	13	12	17	6.3
Chicago	18	▼ -11	13	15	20	13	14	3.9
Amsterdam	19	0	10	17	17	19	16	4.8
Bangalore	20	▼ -5	11	18	16	17	19	4.7

Startup Genome, "Global Startup Ecosystem Report 2017", Abril 5, 2017.

Entre els vint primers del rànquing de principals ecosistemes del món, nou es troben als Estats Units, sis a Europa, i els cinc restants a l'Àsia. Són ecosistemes que estan connectats a nivell global i que han crescut de forma ràpida i sòlida.

Startup Genome, "Global Startup Ecosystem Report 2017", Abril 5, 2017.

Quant més connectats estan els diferents ecosistemes del món, millor rendiment tenen els emprenedors. Com més amplis siguin aquestes connexions, major creixement i impacte per a les empreses a nivell global.

Ecosistemes emprenedors com Silicon Valley, Londres i Tel Aviv aprofiten una ampla xarxa mundial de coneixements, talent i capital, que consolida i accelera el seu creixement econòmic. Aquesta connexió global ha provocat que ciutats com, per exemple, Beijing (posició 4), Xangai (posició 8) o Estocolm (posició 14), hagin experimentat un creixement econòmic especialment ràpid de la seva economia.

Pertànyer a un ecosistema emprenedor ben connectat permet a l'emprenedor tenir més exposició als mercats exteriors i maximitzar la probabilitat d'èxit de l'empresa.

Els ecosistemes emprenedors més importants del món estan impactant positivament en l'economia i societat en que operen, fomenten la innovació, revitalitzen els diferents sectors econòmics, generen ocupació de qualitat i estimulen la competència.

3. La importància de crear un ecosistema emprenedor a Andorra

La creació a Andorra d'un ecosistema emprenedor sòlid fomenta la creació d'ocupació i atracció de talent, millora la competitivitat del país i incentiva la inversió estrangera de qualitat.

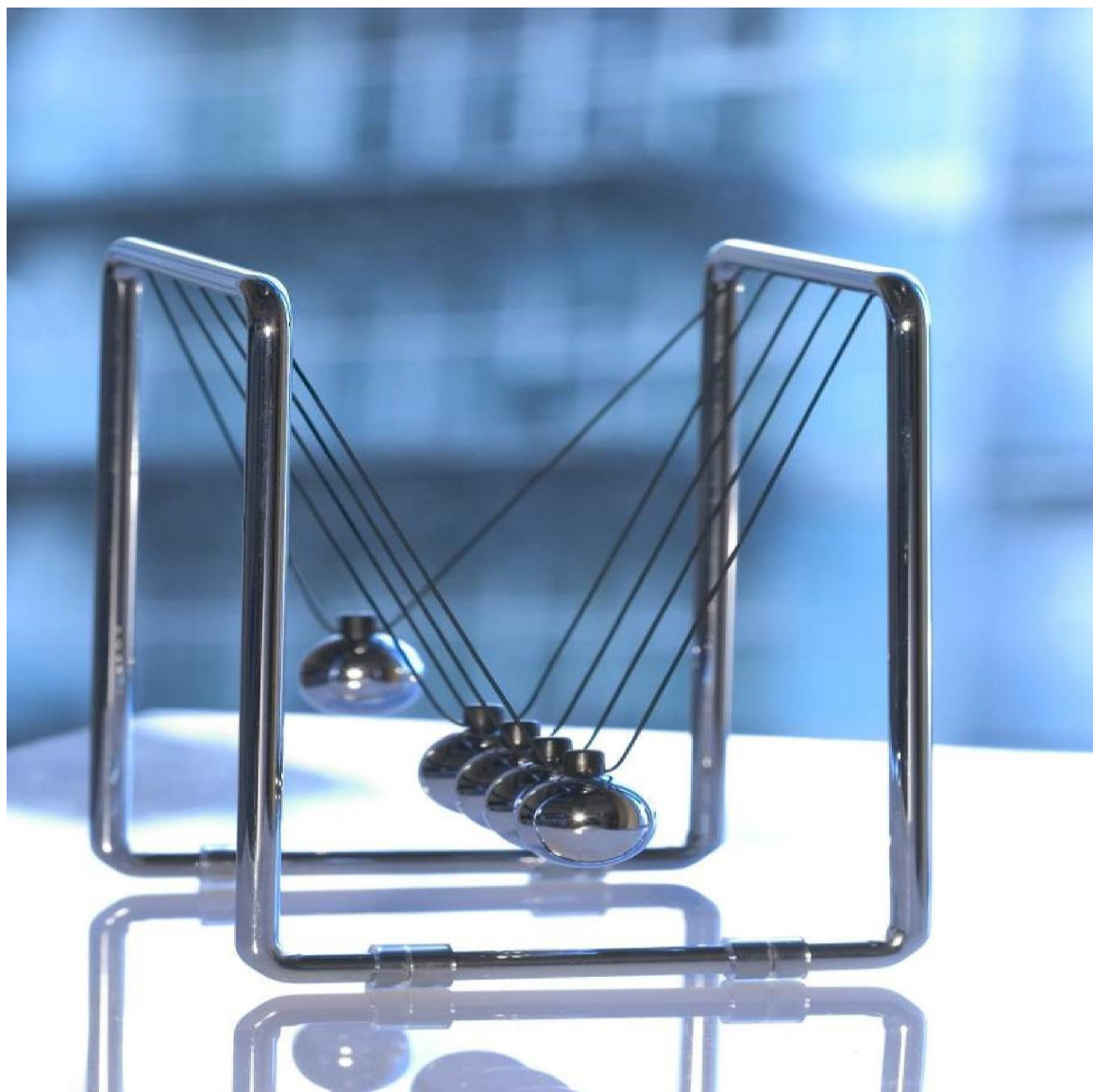
- **Creació de noves empreses i nous models de negocis:** L'activitat emprenedora fomenta la creació de noves empreses i, en moltes ocasions, la introducció de models de negoci innovadors, estimulants així el creixement econòmic del país.
- **Creació d'ocupació:** Els emprenedors i les seves empreses representen una font important de creació d'ocupació.
- **Atracció de talent:** Els emprenedors busquen el millor talent per incorporar-lo a les seves empreses i prefereixen trobar-lo al país.
- **Generació de riquesa:** L'activitat emprenedora genera riquesa i permet diversificar i ampliar els sectors econòmics, pivotant cap a sectors emergents, amb tecnologies avançades i gran potencial de creixement, com les TIC, la biotecnologia o la intel·ligència artificial.
- **Innovació continua:** Els ecosistemes emprenedors són una gran font d'innovació. En la nova economia global, caracteritzada per la globalització, el lliure comerç i els avanços tecnològics, les empreses han de buscar una posició competitiva al mercat a través d'innovacions significatives que, en alguns casos, poden arribar a transformar i millorar d'una manera rellevant indústries i sectors del país.
- **Impacte social:** Els emprenedors solen buscar, a més d'un benefici econòmic, crear un impacte social positiu. A través de l'empresa aporten beneficis directes a la societat andorrana i, en alguns casos, permeten donar solució a problemes socials, en matèria mediambiental, salut, mobilitat, entre d'altres.
- **Contribueix a la marca d'un país:** Un ecosistema emprenedor sòlid a Andorra contribueix a potenciar la marca del país. Les empreses amb alt potencial de creixement tenen una visió global i operen en un entorn mundial. Per tant, l'èxit dels emprenedors andorrans a nivell internacional fomenta la cultura emprenedora i atrau nous emprenedors i inversors.

CAMBRA
DE COMERÇ
INDÚSTRIA I SERVEIS
D'ANDORRA

EMINDSETLAW

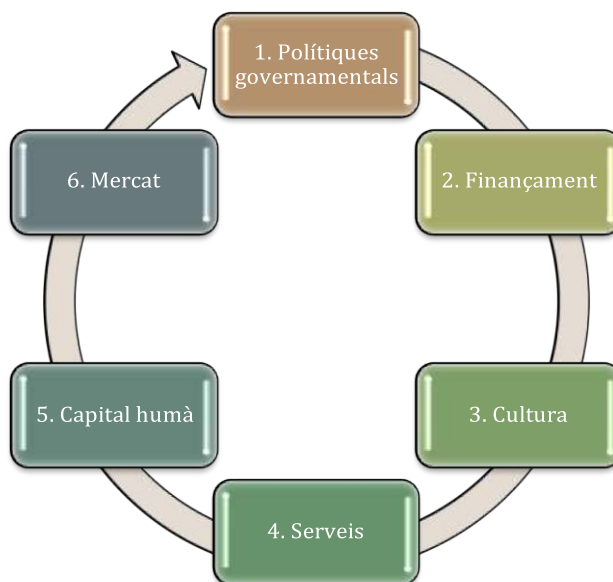

4. Bases d'un ecosistema emprendedor

Per a que un país desenvolupi el seu propi ecosistema emprendedor, es recomana:

- Crear l'ecosistema al voltant de les condicions locals.
- Involucrar el sector privat des del principi.
- Afavorir la creació d'empreses d'alt potencial amb capacitat d'innovació, eliminant obstacles pel seu creixement.
- Aconseguir una gran victòria local, ja que l'èxit estimula i motiva els altres a fer el mateix.
- Abordar els reptes del futur.
- Destacar les empreses rendibles i sostenibles amb una bona gestió financera.
- Ajudar els clúster a créixer orgànicament.
- Crear un marc jurídic favorable.
- No copiar Silicon Valley o d'altres ecosistemes més madurs que presenten uns factors diferents a l'andorrà.

Dit l'anterior, un ecosistema emprendedor podria representar-se com la interacció dels següents sis elements, que sintetitzen els factors enunciats anteriorment:

4.1 Polítiques governamentals: És fonamental que es duguin a terme polítiques públiques que afavoreixin i fomentin l'activitat emprenedora.

4.2 Finançament: És particularment rellevant l'actuació de les entitats bancàries, inversors i societats de capital risc, que faciliten als emprenedors el finançament necessari per desenvolupar el seu projecte empresarial.

4.3 Cultura: És imprescindible la formació en emprenedoria, creativitat i innovació, així com la difusió de coneixement per part d'emprenedors d'èxit del país i de rellevància internacional.

4.4 Serveis: Cal disposar d'una avançada infraestructura de telecomunicacions i transport, espais tecnològics per emprenedors i serveis professionals de suport, especialment en matèria legal i tecnològica.

4.5 Capital humà: Cal tindre accés a personal altament format i amb les capacitats i habilitats necessàries per afrontar els reptes d'un projecte empresarial.

4.6 Mercat: Finalment, és essencial l'accés a potencials clients, nacionals i internacionals, interessats en els productes i/o serveis que ofereix l'empresa.

5. L'emprenedoria a Andorra

En els darrers anys, a Andorra s'han desenvolupat diferents mesures que van encaminades a fomentar l'emprenedoria, especialment en els àmbits d'acompanyament als emprenedors a l'inici del seu projecte empresarial, simplificació dels tràmits administratius per facilitar la creació de societats i gestió dels negocis i formació en emprenedoria.

Entre d'altres iniciatives, cal destacar les següents:

A. Formació i assistència a l'emprenedor

- **La Universitat d'Andorra**, que introdueix formacions específiques en emprenedoria pels diferents estudis que s'hi imparteixen. Així mateix, duu a terme una important funció de promoció, coordinació i divulgació de projectes d'innovació i recerca, comptant, a més, amb destacats convenis de col·laboració amb universitats estrangeres.

La Universitat d'Andorra afavoreix l'objectiu fonamental d'atracció de talent, nacional i estranger, al país, requisit essencial per a fomentar el creixement i èxit de les empreses andorranes.

- **La Iniciativa Actua**, que permet impulsar la diversificació de l'economia, i posa en marxa diversos clústers, d'innovació, salut, benestar i educació, que donen suport als emprenedors en el desenvolupament de noves iniciatives empresarials.
- **El Servei d'Atenció a la Petita Empresa (SAPE)**, que ofereix informació, assessorament i suport a l'emprenedor en relació a l'administració i l'adaptació a les noves legislacions.
- **El Taller d'Emprenedors**, que dona assessorament a l'emprenedor en el desenvolupament de la idea de negoci i creació del projecte d'empresa.
- **La Jornada "L'emprenedoria a debat"**, que uneix a inversors, emprenedors i professionals relacionats amb l'emprenedoria andorrana.

B. Accés al finançament

- **La Incubadora NIU (Andorra Telecom)**, que ofereix la guia i el suport bàsic a l'emprenedor en les etapes inicials del seu projecte empresarial, així com el mentoratge i l'accés al finançament necessaris per desenvolupar-lo.

C. Simplificació i agilització de tràmits

- **La Llei d'inversió estrangera**, que regula la inversió dels no nacionals o residents al país, facilitant així la creació d'empreses i la inversió per part de persones físiques o jurídiques estrangeres.
- **El tràmit simplificat d'obertura de comerç**, que permet obrir el comerç el mateix dia que es presenta la sol·licitud d'obertura de comerç.
- **La reducció de terminis en la creació d'empresa**, que permet agilitzar notablement el procés de constitució de societats i la posterior inscripció al Registre de Societats Mercantils.
- **La simplificació del dipòsit de comptes** per a determinades tipologies d'empreses i empresaris.
- **La creació de diversos règims de cotització d'autònoms a la CASS**, en funció dels seus ingressos, que faculden a les persones que realitzen una activitat per compte propi sol·licitar reduccions des del 25% fins al 75% de la cotització a la CASS, sempre que es compleixin determinats requisits tant de caràcter econòmic com personals.

D. Promoció del País

- **Els Premis CEA** que, entre d'altres categories, reconeixen la emprenedoria i la innovació.

Totes les iniciatives anteriors, com d'altres que s'estan desenvolupant a Andorra, van encaminades a fomentar l'emprenedoria al país i posar les bases per la creació d'un ecosistema emprenedor sòlid i altament atractiu.

6. Propostes per millorar l'ecosistema emprendedor andorrà

Per tal de millorar l'ecosistema emprendedor andorrà, la Comissió de Treball ha identificat diferents propostes de millora, especialment en els àmbits de la formació, accés al finançament, simplificació i agilització dels tràmits, promoció del país i seguretat jurídica.

A. Formació i assistència a l'emprenedor

1. Introducció

L'existència d'una formació sobre emprendoria en les diferents etapes dels cicles educatius és fonamental per crear un autèntic ecosistema emprendedor.

Es tracta de dotar a les futures generacions dels coneixements necessaris per generar prosperitat i riquesa al país, a través de la creació i expansió d'empreses, i afrontar els reptes de canvi permanent, globalització i innovació tecnològica que caracteritzen l'economia actual.

Per tal de crear aquesta cultura emprendora, és important que la formació s'iniciï en etapes inicials del cicle educatiu, a les escoles, i que segueixi en els estudis universitaris i, en el seu cas, post-universitaris.

Una formació que fomenti la creativitat, innovació, esforç, empatia, optimisme, lideratge i treball en equip, entre d'altres valors, i que prepari als futurs empresaris per als reptes inherents en la creació d'una empresa.

2. Propostes de la Comissió de Treball

Per tal de fomentar la formació en emprendoria i dotar als futurs emprendors dels coneixements necessaris per a crear i expandir una empresa, la Comissió de Treball proposa les següents iniciatives:

i. Jornades sobre emprendoria

Es proposa la creació d'unes jornades sobre emprendoria per a estudiants nacionals i estrangers, impartides per emprendors d'èxit i altres professionals vinculats a l'emprendoria.

Aquestes formacions, impulsades per la Cambra de Comerç d'Andorra, amb la col·laboració de la Universitat d'Andorra i el Ministeri d'Educació del Govern d'Andorra, pretenen oferir als estudiants una visió pràctica i dinàmica sobre l'aventura de crear i expandir una empresa. Donen l'oportunitat als estudiants de rebre, de primera mà, els coneixements i experiències d'emprendors d'èxit, fomentant la difusió d'idees i el mentoratge.

ii. Reconeixement a la gestió de personal

La formació en emprendoria i la creació d'una cultura emprendora acostuma a acompanyar-se de coneixements sobre com millorar la gestió de personal, fomentant la motivació dels treballadors i l'intraemprendoria.

Els models de gestió de recursos humans estan canviant i els nous treballadors busquen empreses que presentin una estructura més horitzontal.

Es proposa la creació d'una comissió de treball, impulsada per la Cambra de Comerç d'Andorra, que reuneixi a les empreses andorranes que estan implantant mesures de millora de la gestió de personal, per tal de veure com adaptar aquestes polítiques al teixit empresarial andorrà.

I, una vegada realitzat aquest anàlisi, es planteja la possibilitat de crear un reconeixement a nivell nacional, sobre aquelles empreses que millor gestionen el seu personal. D'aquesta forma, els interessats en accedir al mercat de treball del país coneixerien quines empreses presenten majors atractius en relació a la gestió dels treballadors, essent aquest un factor cada cop més important per decidir on treballar.

iii. La Universitat d'Andorra

La Universitat d'Andorra és un dels principals agents del país en la formació dels futurs emprendors i professionals que posaran el seu talent al servei del país.

Sense talent les empreses no tenen el capital humà necessari per impulsar el seu creixement i ser competitives a nivell nacional i internacional.

En vista a la consecució d'aquest objectiu fonamental, des de la comissió de treball es proposa impulsar l'activitat formativa que la universitat brinda als estudiants del país en tots aquells coneixements necessaris per a la creació i gestió d'una empresa.

A més, es destaca la imperiosa necessitat que els seus estudiants acabin els estudis universitaris abans d'entrar al món laboral, de forma que maximitzin l'aportació que poden fer al teixit empresarial del país.

B. Accés al finançament

L'accés al finançament és un dels principals factors per a fomentar la creació i expansió de les empreses i, per tant, l'ecosistema emprendedor d'Andorra.

Les condicions d'accés al finançament guarden una relació directa amb la productivitat de l'empresa, les seves taxes de creació i creixement, la innovació tecnològica i la probabilitat d'entrar i sobreviure en mercats internacionals.

La possibilitat que les empreses puguin trobar, al nostre país, el finançament que necessiten, fomenta la inversió estrangera, la creació d'empreses, la seva expansió i internacionalització, la creació de llocs de treball i la millora de la competitivitat del país.

A Andorra, el finançament de les empreses és majoritàriament bancari, amb escàs accés a formes alternatives de finançament, com els *business angels* o les *family office*.

Respecte els *business angels*, Andorra presenta un nombre considerable d'aquests inversors privats, quins generalment prefereixen invertir en empreses nacionals que estrangeres. No obstant, no compta actualment amb una xarxa de *business angels* o una plataforma similar que permeti vincular-los per a la inversió en empreses del país. Això suposa una dificultat inicial per a l'emprenedor, qui únicament té accés a aquesta tipologia d'inversor a través del contacte directe, personal o professional.

Sent que les inversions dels *business angels* solen realitzar-se en sectors on han tingut experiència prèvia i poden aportar “capital intel·ligent” (coneixement, experiència i xarxa de contactes), els emprenedors acostumen a trobar dificultats a l'hora d'accedir-hi.

Respecte les *family office*, Andorra presenta un nombre notable d'aquesta tipologia d'inversors, quins tenen inversions tant a nivell nacional com internacional. No obstant, algunes empreses del país, especialment les que es troben en estats inicials de desenvolupament, troben dificultats per accedir al finançament a través de *family office*, que solen invertir en empreses amb majors nivells de consolidació.

1. Centralització dels inversors

Es proposa la creació d'una plataforma que centralitzi i fomenti l'atracció d'inversors, andorrans i estrangers, *business angels* o *family office*, que estiguin interessats en invertir en empreses andorranes o que, sent estrangeres, vulguin vincular-se a Andorra.

Així mateix, que aquesta iniciativa es vehiculi a través d' *investors day* o trobades entre els inversors i els emprenedors, dutes a terme per la Incubadora NIU (Andorra Telecom), entitats bancaries andorranes, o d'altres agents del país.

En els *investors day*, els emprenedors tenen l'oportunitat de presentar el seu projecte empresarial davant d'inversors, posant a la seva disposició informació sobre l'empresa i contestant els diferents dubtes i inquietuds que puguin tindre.

Aquestes trobades permeten a l'emprenedor presentar el seu projecte davant de diferent tipologia d'inversors, donant eficiència a la cerca de finançament. Si de la presentació i la documentació facilitada, l'inversor s'interessa pel projecte, sol requerir documentació addicional i iniciar un període de negociació amb l'emprenedor, acabant, en el seu cas, invertint en l'empresa.

Així mateix, cal destacar la posició privilegiada que tenen les entitats bancaries del país per fomentar la inversió d'alguns dels seus clients a favor de projectes emprenedors d'Andorra. Per aquest motiu, es considera essencial impulsar el paper de les entitats bancaries en la centralització dels inversors i la presentació d'oportunitats d'inversió d'empreses andorranes.

A més, és fonamental desenvolupar altres iniciatives que permetin crear un clima de diàleg i de difusió de coneixements entre els emprenedors, inversors, i els agents del sector públic i privat implicats en la consolidació de l'ecosistema emprenedor andorrà.

2. Finançament lligat a l'evolució de l'empresa

Es proposa el foment de formes de finançament lligades a l'evolució de l'empresa, com pot ser la figura del préstec participatiu.

El préstec participatiu consisteix en que la persona que realitza el préstec (prestador) participa en els beneficis del que el rep (prestatarí). S'acorda un tipus d'interès fix per l'amortització del préstec, i un tipus d'interès variable en funció de l'evolució de l'empresa beneficiària. Els criteris que s'utilitzen per determinar aquesta evolució solen referir-se al benefici net, volum de negoci o el patrimoni total.

L'anterior fa que el prestador tingui un cert perfil inversor, ja que condiona una part de la rendibilitat a l'evolució de l'empresa. En aquests casos se sol establir que, en cas d'impagament, el prestador té l'opció de transformar el capital prestat en un percentatge de participació de l'empresa.

Als països veïns, el préstec participatiu està sent força utilitzat, especialment al finançar Startups.

C Simplificació i agilització de tràmits

1. Introducció

Per tal de fomentar la creació d'empreses i la consolidació de l'ecosistema emprenedor, és important desenvolupar polítiques de simplificació i agilització de tots els tràmits inherents a la implantació d'una empresa a Andorra.

El foment d'aquestes mesures permet la millora i simplificació de l'entorn en que es desenvolupen les empreses, especialment en el moment de la seva constitució i durant els primers anys de desenvolupament, estimulant el seu potencial d'innovació i afavorint-ne el creixement.

El desenvolupament de les mesures necessàries per simplificar i agilitzar els tràmits de constitució d'una societat, des de que se sol·licita la reserva de denominació social fins a l'efectiu inici d'activitat, té com a conseqüència una millora de les relacions entre l'Administració Pública i les empreses, així com un foment clar i rotund de la creació d'empreses al país.

Ja la Comissió Europea, en la seva Recomanació 97/344/CE, de 22 d'abril de 1997, incitava als estats membres que fomentessin la millora i simplificació de les condicions per a la creació d'empreses, com la introducció del formulari de registre únic d'empreses i dels mecanismes necessaris per evitar que els diferents departaments de l'Administració Pública tinguin formularis superflus o repetits.

La majoria dels països de l'entorn europeu han anat incorporant les mesures proposades la comissió europea de forma progressiva, simplificant i agilitzant els tràmits inherents a la constitució de societats i fomentant, al seu torn, un autèntic ecosistema emprenedor.

2. Propostes de la Comissió de Treball

El Govern d'Andorra, el legislador i els diferents Comuns han fet –i segueixen fent- un gran esforç per tal de simplificar i agilitzar els diferents tràmits vinculats a la implantació d'empreses al país, des de que s'inicia la reserva de denominació social i, si escau, la sol·licitud d'inversió estrangera, fins a l'efectiu inici de l'activitat de l'empresa; així com els diferents tràmits davant del Servei d'Immigració.

Per tal de fomentar la simplificació i agilització de tràmits, la Comissió de Treball proposa les següents iniciatives, quines ja estan sent estudiades i, en el seu cas, implementades.

i. Digitalització dels tràmits de creació d'una empresa i d'obertura de comerç

Es proposa al Govern d'Andorra que implementi els mecanismes necessaris per efectuar, de forma online, la totalitat dels tràmits de creació de societats i de la posterior obertura de comerç.

ii. Ús de la signatura digital

Es proposa al Govern d'Andorra que implementi la signatura digital en les diferents comunicacions entre el ciutadà i l'Administració Pública, garantint-ne l'autenticitat, integritat i no repudiació.

D. Promoció del país

1. Introducció

La promoció dels avantatges que ofereix Andorra per a la creació d'empreses és fonamental per a l'atracció d'emprenedors i inversors internacionals que apostin per invertir al país.

En un context de globalització i d'immediat accés a la informació, és fonamental crear materials de difusió dels factors claus a l'hora d'invertir a Andorra, de forma que l'inversor estranger pugui conèixer amb profunditat els factors econòmics, polítics, legals i socials d'Andorra.

Així mateix, cal que tots els agents que realitzin funcions de promoció del país, inclosos els prescriptors d'inversió estrangera, difonguin un missatge uniforme sobre la realitat d'Andorra i els aspectes fonamentals a l'hora de crear una empresa i operar al nostre país.

2. Propostes de la Comissió de Treball

Per tal de maximitzar la promoció d'Andorra a nivell internacional, la Comissió de Treball proposa les iniciatives següents:

i. Nation Branding

Sense una definició de marca país i una estratègia de comunicació clara d'aquesta marca, no ens és possible donar-nos a conèixer al món, ni som capaços de transmetre les nostres fortaleces.

La Confederació Empresarial Andorrana (CEA) ha dut a terme un treball per posar les bases de la creació de la "Marca Andorra", per això es proposa que sota el seu lideratge i la implicació del Govern, la Cambra de Comerç i el major nombre d'agents econòmics i socials del país, s'arribi a la definició i concreció del "*nation branding*" i de l'ens que el gestioni. La marca ha d'afavorir el coneixement d'Andorra a l'estranger i generar simpaties envers el nostre país.

ii. Materials de promoció

Es proposa la creació, per part del Govern d'Andorra, Cambra de Comerç i Iniciativa Actua, de materials de promoció on es desenvolupin els diferents aspectes vinculats a la inversió a Andorra, en diferents idiomes.

Aquests materials podrien tindre el format de "*Doing Business*", és a dir, de manuals pràctics i senzills sobre els principals factors econòmics, polítics, legals i socials vinculats a la inversió.

L'objectiu dels materials de promoció és tant oferir una imatge genèrica i pràctica sobre la inversió a Andorra, com homogeneïtzar el discurs de promoció entre tots els agents vinculats a la inversió estrangera.

E Seguretat jurídica

1. Introducció

La seguretat jurídica és un element essencial de la inversió estrangera. Consisteix no només en tindre un ordenament jurídic estable i fiable, sinó també que s'apliqui de forma única. Permet atreure inversions substancials, no merament especulatives o fiscals, i que siguin a llarg termini.

2. Propostes de la Comissió de Treball

i. Reconeixement de la professió de gestor administratiu

Es proposa que es reconegui la professió de gestor administratiu, de forma que els seus professionals hagin de passar un curs o formació d'acreditació professional per a exercir la seva activitat i se'n acotin les seves funcions.

ii. Reconeixement de la professió d'assessor fiscal i d'auditor

Es proposa que es reconegui la professió d'assessor fiscal i d'auditor, de forma que els seus professionals hagin de passar un curs o formació d'acreditació professional per a exercir la seva activitat i se'n acotin les seves funcions.

iii. Recull de bones pràctiques

Es proposa que el Govern d'Andorra elabori un "recull de bones pràctiques" en el qual es desenvolupin les directrius bàsiques que hauran de complir els prescriptors d'inversió estrangera a l'hora d'assessorar els seus clients.

iv. Directrius de les entitats bancàries

Es proposa que l'Associació de Bancs d'Andorra (ABA) i, en el seu cas, la Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra (UIFAND) elabori un “recull de bones pràctiques” del país i una “nota interpretativa única” per als professionals vinculats amb la inversió estrangera i altres particulars i empreses, sobre les pràctiques no acceptables i que poden tindre incidències posteriors en l'operativa bancària.

Així mateix, que en les directrius s'inclogui la recomanació d'exposar a l'entitat bancària, en el moment d'obrir un compte al país, el model de negoci de l'empresa i les seves característiques, de forma que el banc pugui fer el corresponent anàlisi i es minimitzin les possibilitats de que sorgeixin problemes futurs d'operativa bancària.

7. ANNEX

CASE STUDY: ISRAEL

A. Introducció

Israel és un dels principals referents a nivell internacional en la creació d'un ecosistema emprenedor d'èxit. Un país que, amb tan sols 8 milions d'habitants, 70 anys d'història i sense recursos naturals, té més Startups que Japó, Xina, Índia, Corea del Sud, Canadà i Regne Unit.

Andorra presenta uns factors molt diferenciats a Israel. No obstant, l'estudi de l'ecosistema israelià permet analitzar els factors a tindre en compte en la creació d'un ecosistema emprenedor d'èxit, els agents vinculats, els avantatges que comporta i l'evolució que ha de tindre el país per aconseguir ser un referent a nivell internacional en la creació i atracció de talent emprenedor.

L'Estat d'Israel, amb epicentre a Tel Aviv, ha aconseguit situar-se en el rànquing dels millors ecosistemes d' Startups. Actualment es troba en la posició sisena a nivell global, per darrere de Silicon Valley, Nova York, Londres, Pequín i Boston. Compta amb aproximadament 2.700 Startups de tecnologia que desenvolupen productes i serveis per als mercats globals i té la major densitat de Startups del món.

En els últims 40 anys, 250 empreses israelianes han passat a cotitzar al Nasdaq, la majoria d'elles amb seu a Tel Aviv. Avui en dia, només Xina i Estats Units tenen més empreses cotitzant al Nasdaq.

B. Els ingredients d'èxit de l'ecosistema Israelità

Israel té totes les característiques d'un ecosistema emprenedor global, malgrat ser un país relativament petit:

- ***Sistema universitari d'alta qualitat:*** Tres universitat israelianes estan dintre del rànquing de millors universitats del món.
- ***Capital humà:*** Té al voltant de 140 científics i tècnics per cada 10.000 empleats, més que cap altre país desenvolupat. Té més de 130 enginyers per cada 10.000 empleats i representa la major concentració d'enginyers del món.

- **Suport governamental:** El govern ha creat diferents òrgans, iniciatives i programes per fomentar l'emprenedoria i la innovació. Entre d'altres, la iniciativa Yozma ofereix finançament a les empreses i importants avantatges fiscals per a les inversions de capital risc estrangeres a Israel. Donen suport en matèria d'investigació i desenvolupament, ofereixen assessorament professional a empreses de nova creació i disposen d'un programa d'incubació de projectes tecnològics.
- **Capital Risk:** El mercat del capital risc a Israel és extremadament actiu. A part dels fons locals de capital risc, hi han més de 200 fons d'inversió internacionals que operen a Israel. L'any 2016, el finançament a empreses en fases inicials fou d'una mitjana de 500.000 dòlars per Startup.
- **Centres d'I+D:** Israel és una potència important en investigació i desenvolupament. Hi han aproximadament 300 centres d'I+D que operen a Israel i que es troben en les primeres posicions d'innovació a nivell mundial.

Tots aquests ingredients han fet de l'ecosistema d'Israel un cas d'èxit, registrant xifres tant notòries com les següents:

Klaus Schwab, "The Global Competitiveness Report 2016-2017", World Economic Forum, Geneva 2016.

C Com ho han aconseguit?

- **Obertura comercial:** És un país obert al comerç internacional. Les exportacions i importacions de béns i serveis superen els 90.000 milions de dòlars anuals de mitjana.
- **Socis estratègics:** Grans potències com Estats Units, Unió Europea i Xina són alguns dels seus socis comercials estratègics.
- **Inversió estrangera en tecnologia:** El desenvolupament de sectors d'alta tecnologia (biotecnologia, telecomunicacions, seguretat, defensa, software, entre d'altres) ha aconseguit atraure a importants inversors estrangers.
- **Esdeveniments sobre la marca Israel a nivell internacional:** Israel organitza i participa en diferents seminaris i jornades sobre emprenedoria, innovació i inversió, a escala global, i promociona la marca Israel com a focus d'inversió estrangera.

CASE STUDY: SUÈCIA

A. Introducció

Des de finals del segle passat, Suècia, amb epicentre a la seva capital, Estocolm, ha anat incrementant progressivament la seva competitivitat econòmica fins a convertir-se en un dels ecosistemes emprenedors referents a nivell mundial.

Un dels principals factors d'èxit de l'ecosistema emprenedor suec ha estat el seu avançat sistema educatiu, fortament orientat a les noves tecnologies. I, en concret, Estocolm, s'ha convertit en un referent europeu per a la creació i expansió d'empreses de base tecnològica.

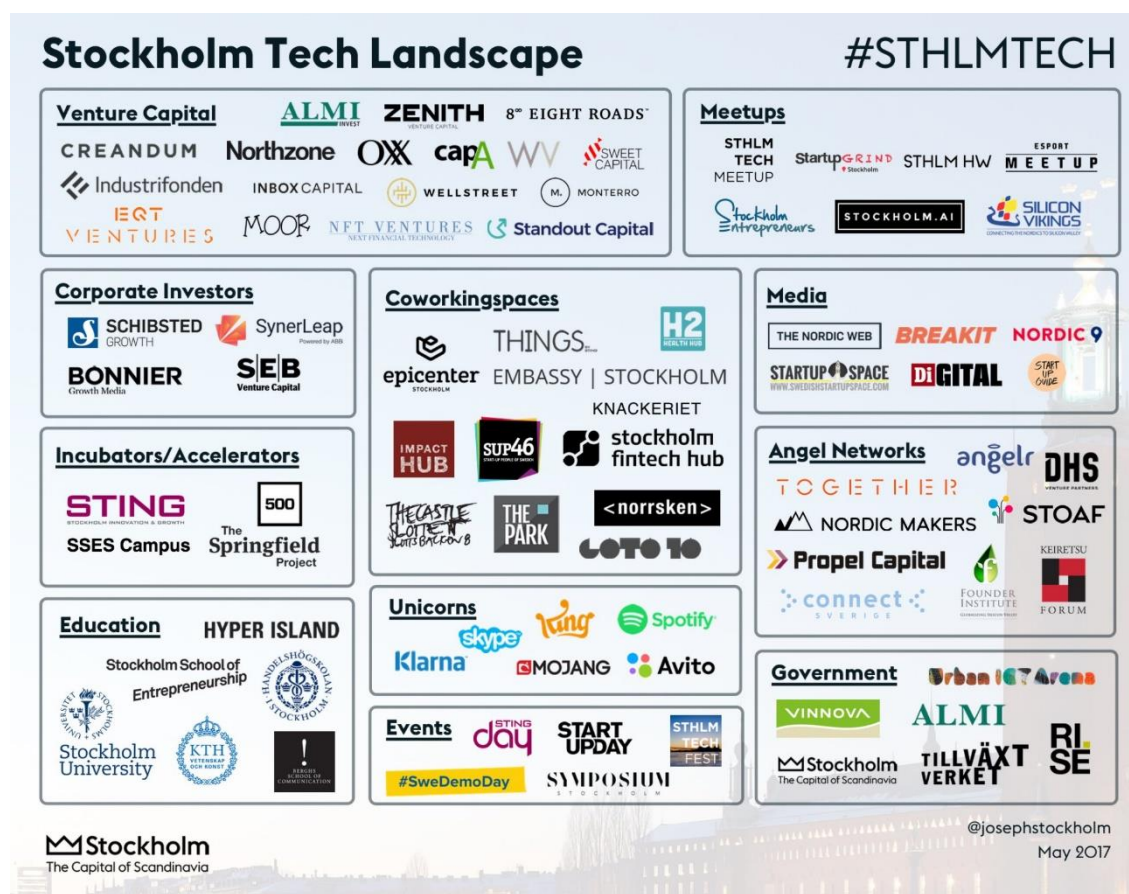
B. Factors que afavoreixen l'ecosistema emprenedor suec

- **Sistema educatiu:** L'educació és gratuïta, des de la primària fins a la universitat. A més, els majors de 16 anys, reben un incentiu monetari mensual per assistir a les classes, i garantir així que cursin els seus estudis sense haver d'afrontar deutes.
- **Ajudes Governamentals:** El Govern suec ofereix ajudes per a la creació Startup, de forma que els emprenedors minimitzin el risc inherent en tota aventura empresarial. Anualment, el govern suec inverteix un 3,2% del seu PIB en I+D.
- **Avantatges fiscals:** Els emprenedors suecs, tenen importants avantatges fiscals que afavoreixen la creació d'empreses i l'atracció de talent estranger.
- **Capital humà en el sector tecnològic:** Un de cada cinc treballadors suecs operen en el sector tecnològic a Estocolm, convertint-la en una de les principals ciutats europees en l'atracció de professionals vinculats a empreses de base tecnològica.
- **Creixement de Startups tecnològiques:** Només a la ciutat d'Estocolm hi ha censades 22.000 empreses tecnològiques.

C Com ho han aconseguit?

Entre d'altres factors d'èxit, cal destacar:

- **Formació:** El sistema educatiu suec és un dels més avançats d'Europa, amb un alt component innovador i una aposta clara per coneixements pràctics i útils per als futurs professionals.
- **Globalització:** Les empreses sueques, majoritàriament de base tecnològica, operen en un entorn global i exporten els seus béns i serveis a nivell mundial.
- **Organització horitzontal:** La organització interna de les empreses sueques, tendeixen a ser més horitzontal, afavorint la comunicació i assumpció de responsabilitat de tots els treballadors de l'empresa.

Stockholm Tech Landscape #STHLMTECH

Venture Capital
 CREANDUM Northzone OXX capA WV SWEET CAPITAL
 Industrifonden INBOX CAPITAL WELLSTREET M. MONTERRO
 IEQT VENTURES MOOR NFT VENTURES Standout Capital

Meetups
 STHLM TECH MEETUP StartupGRIND STHLM HW ESPORT MEETUP
 Stockholm Entrepreneurs STOCKHOLM.AI SILICON VIKINGS

Corporate Investors
 SCHIBSTED GROWTH SynerLeap BONNIER SEB

Coworkingspaces
 THINGS INC. H2 epicenter EMBASSY | STOCKHOLM KNACKERIET
 IMPACT HUB SUP46 stockholm fintech hub
 THE CASTLE LOTTE THE PARK <norrskan> LOTO 10

Media
 THE NORDIC WEB BREAKIT NORDIC 9
 STARTUP SPACE DIGITAL START UP CHISE

Incubators/Accelerators
 STING SSSES Campus 500 The Springfield Project

Angel Networks
 anğelr DHS TOGETHER STOAF
 NORDIC MAKERS
 Propel Capital connect FOUNDER INSTITUTE KEIRETSU FORUM

Education
 HYPER ISLAND Stockholm School of Entrepreneurship KTH Stockholm University

Unicorns
 Klarna skype King Spotify MOJANG Avito

Events
 #SweDemoDay STING day START UP DAY STHLM TECH FEST SYMPOSIUM

Government
 VINNOVA ALMI RI SE Stockholm TILLVÄXT VERKET

Stockholm The Capital of Scandinavia @josephstockholm May 2017

Joseph Michael. "A guide to the Stockholm Tech Scene"

COL·LABORACIONS

Govern d'Andorra

Crèdit Andorrà

Per qualsevol dubte o petició, ens poden
contactar a oriolgiro@emindsetlaw.com